

про психологічну комфортність «слабких» студентів у групі, про загальну відповідальність та здатність працювати в колективі.

Сучасний студент є не лише активним членом групи, а й членом сучасної сім'ї, яка покладає на нього не так багато зобов'язань. Науково-технічний прогрес та загальний високий рівень життя значно спростили перелік обов'язків молодого людини, такі як допомога по дому чи по господарству. Це в свою чергу призвело до формування егоїстичного покоління, зосередженого на собі і на власних потребах [5, с. 526]. Лише невеликій частині його представників вдалося навчитись акцентувати увагу не лише на власній особі, а й на проблемах інших людей, що для майбутніх фахівців є вкрай важливим.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, сучасне покоління, незважаючи на загальний незадовільний рівень морального виховання, все ж робить значні кроки для його покращення, реалізуючи теоретичні концепції, форми та засоби розвитку милосердя у студентів на практиці. Однак, нові і ще незначні розробки у психологічній площині розвитку милосердя не мають одного конкретного спрямування, що робить дану проблему актуальною та відкритою для вивчення.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2006. – 272 с.
2. Білоусова В. О. Теорія і методика гуманізації відносин старшокласників у позаурочній діяльності загальноосвітньої школи. – К., 1997. – 192 с.
3. Гуменюк О. Є. Психологія впливу: Монографія / О. Є. Гуменюк. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 304 с.
4. Гусейнов А. А., Апресян Р. Г. Этика: учебник / А. А. Гусейнов, Р. Г. Апресян. – М.: Гардарики, 1998. – 472 с.
5. Жуковський В. М. Морально-етичне виховання в Американській школі (1830–1990): дис. ...доктора пед. наук: 13.00.01 / Жуковський Василь Миколайович. – К., 2004. – 536 с.
6. Малахов В. Милосердя // Малахов В. Етика: Курс лекцій. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.
7. Милосердие // Настольная книга священнослужителя: [в 6 т.]. – Т. 6. – Тематический материал для проповеди. Евхаристия – Молитва. – М., 1988. – С. 308–326.
8. Милосердие. Учебное пособие / Под ред. М. П. Мчедлова. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН) – М., 1998. – 214 с.
9. Свідерська Г. М. Морально-психологічна природа феномену милосердя / Г. М. Свідерська // Пробл. заг. та пед. психології : зб. наук. пр. – 2011. – 13, Ч. 4. – С. 343–350.

УДК 374.7

Когут О. І.

АНДРАГОГІКА ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ

Андрогогіка як наука про навчання дорослих людей зародилася хронологічно раніше, аніж освіта дітей. Проте історично склалося так, що навчанню дітей надавали більшої уваги. Упродовж століть формувалося переконання, що найважливіше – передати дитині знання, уміння та навички, необхідні для вступу у «світ дорослих».

Актуалізація педагогічних пошуків вчених, методистів, вчителів-новаторів по удосконаленню навчально-виховного процесу призвела до появи великої кількості новітніх технік, методик, педагогічних технологій. Існує багато наукових праць, де вони описані, зроблено науковий та методичний аналіз змісту освіти. Однак, в основному ці праці зорієнтовані на школу або вищий навчальний заклад, а не

післявузівську підготовку. На сьогоднішня виникла вкрай актуальна проблема – визначити методологічну основу, на якій базується освіта дорослих, зокрема і післядипломна освіта, а також новітні підходи, принципи навчання. Це зумовило актуальність постановки проблеми дослідження.

Останнім часом питанням післядипломної освіти присвячено багато наукових та науково-методичних праць, які стосуються різних аспектів функціонування системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників. У них розглядаються загальнометодологічні питання (І.Анциферова, І.Белецький, В.Демчук, В.Дивак, Ю.Завалевський, В.Зарипова, В.Олійник, Н.Протасова, Т.Сущенко), проблема професійного становлення молодого вчителя (Б.Дьяченко). У витоків андрагогіки як самостійної науки стоять вчені: М.Ш.Ноулз, Р.М.Сміт, П.Джарвіс, Д.Савічевич, Б.Самоловчев, Ф.Пеггелер, Т.Тен Хаве, Л.Турос та ін.

Змейов С.І. визначив андрагогіку (від грецького «aner», «andros» – дорослий чоловік, зрілий чоловік + «ago» – веду) як науку про навчання дорослих, що обґрунтовує діяльність дорослих, які навчаються і навчають організовувати процес навчання [1; с. 69]. Вибудоване за аналогією до слова «педагогіка», поняття має грецьке походження (андрос – чоловік, людина; агогейн – звістки). Буквальне значення андрагогіки – це «ведення дорослої людини» (людиноведення).

Андрагогічна модель навчання «... будується на андрагогічних принципах, що становлять фундамент теорії навчання дорослих: самостійність навчання; опора на життєвий досвід; індивідуалізація навчання, створення власної програми навчання; системність навчання; конкретність навчання; актуалізація результатів навчання; елективність навчання, тобто надання тому, хто навчається, свободи вибору мети, змісту, форм, методів, термінів і місця навчання; розвиток освітніх потреб. В андрагогічній моделі головна роль належить тому, хто навчається. Доросла людина стає рівноправним суб'єктом навчання» [2; с. 5].

В андрагогічних моделях суттєво змінюється роль викладача. На зміну традиційним формам занять, таким як лекційні та семінарські заняття, повинні прийти нові. Тому в системі післядипломної освіти особливої ваги набуває питання компетентності викладача, який працює з дорослими. Це повинен бути професіонал у своїй галузі, який володіє широкими інтегрованими знаннями, прийомами міжособистісного спілкування, може використовувати різноманітні методики, новітні технології навчання дорослих.

У роботах Н.Протасової андрагогічний підхід розглядається як концептуальна основа розвитку системи післядипломної педагогічної освіти, і це пояснюється тим, що «...для дорослого фахівця важливим є відчуття власної участі у будь-яких рішеннях стосовно нього, а не покладання на рішення інших; андрагогічний підхід базується на використанні внутрішніх сил та прагнень людини до саморозвитку, самовдосконалення» [3; с. 38].

Модернізація всієї системи післядипломної освіти передбачає оновлення на змістовому і процесуальному рівнях, які взаємопов'язані між собою, однак введення процесуальних інновацій потребує підвищення педагогічної майстерності викладачів і методистів, які повинні оволодіти новою для них методикою моделювання, проектування, активних та інтерактивних методів, різноманітних соціально-педагогічних та психолого-педагогічних тренінгів, ділових ігор, креативної практики.

Існуюча в ІППО система курсів підвищення кваліфікації потребує організаційних змін, а також перегляду встановлених нормативів ліцензування освітньої діяльності.

Невирішеною залишається проблема елективної диференціації. Складність реалізації пов'язана з типовими програмами, які діють протягом не менш як п'яти

років, що зумовлено ліцензуванням закладів. Тому важливим питанням сьогодення є модернізація навчальних планів і програм у бік суттєвого збільшення варіативної складової у змісті, що дасть змогу у більшій мірі задовольняти запити педагогів.

Отже, післядипломна педагогічна освіта, організація курсів підвищення кваліфікації повинні набути ознак гнучкості, мобільності й оперативності, ситуативно реагувати на швидкі зміни в системі освіти країни й оновлені потреби й запити педагогічних працівників, базуючись на андрагогічних принципах навчання.

Література

1. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории и технологии обучения взрослых /С. И. Змеев. – М. : ПЕР СЭ, 2003. – 208 с.
2. Сігаєва Л. Є. Андрагогіка: теоретичний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [//http:// lib.iitta.gov.ua/6919](http://lib.iitta.gov.ua/6919)
3. Протасова Н.Г. Теоретичні основи навчання державних службовців у системі підготовки та підвищення кваліфікації : [навч.-метод. посіб.] / Н.Г.Протасова. - К. : Вид-во УАДУ, 2000. –160 с.

УДК 373.3(075.2)

Кодлюк Л. І.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗМІСТІ ПІДРУЧНИКІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Реформування змісту вітчизняної іншомовної освіти детермінувало введення у навчальний процес нових методів, засобів та форм організації навчальної діяльності, які покликані стати своєрідним ключем для досягнення провідних цілей дисципліни «Іноземна мова». Чільне місце у контексті новітніх інновацій відводять інтерактивному навчанню як одному із провідних напрямів сучасної школи. Науковці розглядають його як одну з ефективних форм стимулювання активності учнів до мовленнєвої взаємодії [3, с. 168].

Варто відмітити, що результативність впровадження у навчальний процес інтерактивної технології невід’ємно пов’язана із умінням педагога майстерно їх використовувати. Кожен учитель вибудовує власну модель навчальної діяльності, залучаючи для цього різноманітні засоби. Серед них ключове місце слід відвести відповідному дидактико-методичному забезпеченню, «серцем» якого є підручник. Проблема наповнення змісту навчальної літератури інтерактивно-спрямованим матеріалом є актуальною у науковій думці і слугує гарантією ефективності збагачення учнів знаннями, оволодіння ними певними навичками та уміннями.

Питання обґрунтування сутності, структури та змістового наповнення інтерактивного навчання не є новим у науці. Воно стало предметом активного вивчення низки учених (В. Мельничук, С. Ніколаєвої, О. Пометун, Л. Пироженко та ін.), у результаті чого отримано чимало варіантів її ефективного вирішення. Ключовим у контексті нашого дослідження вважаємо напрацювання В. Редька щодо місця інтерактивних технологій у змісті підручників з іноземної мови.

Мета тез полягає у розкритті потенційних можливостей навчальних книг з іноземної мови для формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності у процесі інтерактивного навчання.

Сьогодні пріоритетними вважаються ті методи у системі навчання іноземних мов, які сприяють реалізації її провідних підходів – комунікативно-діяльнісного, компетентнісного, діяльнісно-орієнтованого, культурологічного та рівневого. Педагогічний термін «активні методи та форми навчання» об’єднує групу технологій, використання яких забезпечує високий рівень активності навчальної діяльності учнів.